

ROMANIA
CURTEA DE APEL CLUJ
Secția I Civilă

Dosar nr.

ÎNCHIEIERE

Ședința publică din data de 20 octombrie 2014

Instanța constituită din:

PREȘEDINTE:

JUDECĂTOR

GREFIER:

S-a luat în examinare apelul declarat de
împotriva sentinței civile nr. _____ pronunțată de
Tribunalul _____ precum și apelul declarat
de reclamanta _____, împotriva aceleiași
hotărâri, având ca obiect despăgubire.

La apelul nominal făcut în ședință publică se prezintă reprezentantul
apelantului pârât – _____ și reprezentantul apelantei
reclamante – _____ din cadrul

Procedura de citare este legal îndeplinită.

Raportat la motivul repunerii pe rol a cauzei, instanța pune în discuția
reprezentanților părților admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și
Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea
modului de interpretare și aplicare a prevederilor dispozițiilor art. 1 din HG
846/1996.

Reprezentantul apelantului apreciază că fiind vorba de o chestiune de
drept nouă, este oportună sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea
pronunțării unei hotărâri preliminare pentru aspectele invocate.

Reprezentantul reclamantei apreciază că nu este necesară sesizarea Curții
pentru că prin greșita redactare a art. 1 din HG 846/1996 se conferă practic
capacitate de folosință unei persoane decedate, această eroare gravă fiind apoi
îndreptată prin art. 5 conform căruia indemnizația se acordă la cerere
succesorilor. Dacă militarul ar fi ajuns în grade de invaliditate și ar fi beneficiat
de despăgubiri era o altă situație, însă acesta a decedat și drepturile aparțin
succesorilor. Răspunde instanței că în opinia sa sintagma „se acordă
despăgubiri” la care se referă art. 1 din actul normativ indicat se identifică cu
sintagma „se plătesc” la care se referă art. 5 iar indemnizația de deces se acordă
la solicitarea moștenitorilor care au efectuat cheltuielile de înmormântare, fiind
un drept divizibil, dacă moștenitorii nu se înțeleg (ceea ce nu este cazul) aceștia
pot recurge la instanța de judecată. Practic reclamanta se află în situația unei
gestiuni de afaceri pentru fiica ei.

Reprezentantul apelantei arată că în speța de față nu se poate vorbi de o
gestiune de afaceri deoarece prevederile art.5 din HG 846/1996 sunt imperative
și statuează că despăgubirile se acordă tuturor moștenitorilor legali.

Reprezentantul reclamantei arată că este vorba de un drept care s-a
născut ca urmare a decesului și astfel el nu poate să apară ca un drept
succesoral. Răspunde instanței că nu apreciază oportună sesizarea ÎCCJ
deoarece chestiunile invocate pot fi dezlegate de instanța care judecă fondul
cauzei.

CURTEA

I. În urma deliberării, în conformitate cu prevederile art. 519 Cod proc.civ., constată admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, motivat de faptul că

1. de lămurirea modului de interpretare/aplicare a dispozițiilor **art. 1 coroborat cu dispozițiile art. 4 și 5 din HG nr. 846/1996** depinde soluționarea pe fond a cauzei, întrucât:

Textele de lege incidente reglementează dreptul, acordat, după împrejurări, fie ofițerilor, maiștrilor militari, subofițerilor în activitate și celor în rezervă, concentrați sau mobilizați în unități militare, fie urmașilor acestora - în cazul decesului acestora, a unor despăgubiri pentru cazurile de invaliditate sau de deces produse ca urmare a unor acțiuni militare, prin accidente, catastrofe sau alte asemenea evenimente intervenite în timpul și din cauza unor misiuni în cadrul forțelor internaționale destinate menținerii păcii ori constituite în scopuri umanitare.

Întrucât textele legale indicate prevăd în crescendo despăgubirile datorate pentru cazurile de invaliditate de gradul III - 30 de solde de bază lunare brute, respectiv pentru invaliditate de gradul II - 50 de astfel de solde; invaliditate de gradul I - 60 de solde; pentru deces - 100 de solde,

În lipsa unor specificații clare asupra modului de aplicare a acestor dispoziții pentru situația în care o persoană care s-ar încadra în aceste situații ar parcurge pe rând situațiile respective, se ridică o serie de întrebări legate de modul corect de interpretare a acestor dispoziții legale, pentru a se evita crearea unei practici neunitare sub acest raport la nivelul țării.

Astfel, **într-o primă interpretare**, se ridică întrebarea dacă, în ipoteza în care sunt întrunite condițiile de acordare a despăgubirilor pentru gradul III de invaliditate, trecerea ulterioară la un alt grad de invaliditate deschide sau nu dreptul la despăgubirea aferentă noului grad de invaliditate. Concret, dacă o persoană la care se referă actul normativ este încadrată inițial în gradul III de invaliditate, iar ulterior parcurge succesiv celelalte grade de invaliditate, va avea aceasta dreptul de a solicita, succesiv, despăgubirile aferente fiecărui astfel de grad (deci inițial 30 de solde, apoi, când trece la gradul II, încă 50 de solde, când trece la gradul I încă 60 de solde), iar la decesul său, urmașii vor avea deschis dreptul la încă o despăgubire de 100 de solde.

O altă posibilă interpretare ar fi în sensul că dreptul la despăgubiri se naște o singură dată, în funcție de încadrarea în grad de invaliditate sau de decesul survenit ca urmare a acțiunilor militare, deci în raport de situația inițială creată în cadrul acțiunii militare. Concret, dacă un ofițer, maestru militar sau subofițer este încadrat în gradul III de invaliditate în urma unei acțiuni militare în condițiile din partea introductivă a art. 1 din H.G. nr. 846/1996, acesta va avea dreptul la despăgubirea de 30 de solde, fără ca ulterior, dacă va trece la un alt grad de invaliditate, să mai aibă dreptul la o nouă despăgubire, corespunzătoare noului grad de invaliditate, și fără ca la decesul său să se nască dreptul urmașilor la despăgubire.

O a treia interpretare, reprezentând media primelor, ar fi în sensul de a se acorda, odată cu trecerea succesivă dintr-un grad de invaliditate în altul, doar a diferenței dintre despăgubirea prevăzută pentru situația mai gravă în care se regăsește beneficiarul și cea mai ușoară anterioară, și respectiv, la deces, acordarea diferenței dintre despăgubirea primită de titular sau la care acesta ar fi

avut dreptul în funcție de gradul de invaliditate din timpul vieții, și cea prevăzută de textul legal pentru deces.

De stabilirea modului de interpretare a textelor legale indicate depinde soluționarea cauzei, în condițiile în care pârâtul contestă dreptul urmașei legale de a beneficia de despăgubirile aferente decesului, arătând că data când s-a născut vreun eventual drept întemeiat pe dispozițiile art. 1 din H.G. nr. 846/1996 este 02.10.2008, când s-a făcut încadrarea în gradul III de invaliditate a persoanei (în prezent decedată și în raport de decesul căreia solicită reclamanta despăgubirile reglementate la art. 1 lit. d) din H.G. nr. 846/1996), în condițiile în care defunctul, în timpul vieții, nu a solicitat despăgubiri aferente invalidității, iar acțiunea în instanță a fost introdusă la data de 7 august 2013 de către soția acestuia.

2. Problema de drept enunțată este nouă, deoarece, prin consultarea jurisprudenței, s-a constatat că asupra acestei probleme Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o altă hotărâre. Curtea de apel are în vedere doar deciziile pronunțate în interesul legii sau în dezlegarea unor chestiuni de drept, având în vedere că doar aceste hotărâri au efect obligatoriu în raport de instanțele naționale, celelalte hotărâri ale Înaltei Curți de Casație și Justiție fiind decizii de speță cu efect obligatoriu doar pentru părțile în proces.

O interpretare diferită la nivelul instanțelor naționale a acestor dispoziții legale ar determina grave diferențe de tratament între persoane aflate în situații similare, cuantumul despăgubirilor fiind semnificativ. De asemenea, situația juridică supusă interpretării este delicată sub aspectul impactului social, fiind vorba despre despăgubiri pe care Statul român trebuie să le plătească persoanelor angajate în acțiuni militare în cadrul unor misiuni internaționale de menținere a păcii sau în scopuri umanitare, nefiind potrivit și de dorit a se acorda un tratament juridic diferit acestor cetățeni care suportă o atingere a integrității persoanei în apărarea intereselor militare ale României. În plus, asigurarea unei interpretări unitare a unui text de lege incomplet se subîntinde ideii de proces echitabil, cetățeanul având dreptul la utilizarea tuturor instrumentelor judiciare pentru preîntâmpinarea creării unei practici neunitare în materia în care se încadrează cererea sa în instanță.

3. Problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate astăzi, 20.10.2014.

Față de aceste considerente, apreciază necesară sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept :

1. dacă, în interpretarea dispozițiilor art. 1 din HG nr. 846/1996 coroborat cu dispozițiile art. 4 și 5 din HG se poate considera că dreptul la indemnizația pentru deces, de 100 de solde, se naște direct în patrimoniul urmașilor legali sau este un drept ce aparține patrimoniului succesoral, cules de urmași în calitatea acestora de succesori;

2. dacă, în interpretarea dispozițiilor art. 1 din HG nr. 846/1996 se poate considera că :

a.) dreptul la despăgubiri, aici reglementat, este unic în sensul că se acordă o singură dată, în raport de starea inițială „produsă ca urmare a unor acțiuni militare....”, fără a avea relevanță trecerea ulterioară într-un alt grad de invaliditate sau eventualul deces;

b.) în ipoteza unei persoane din categoria celor vizate care parcurge în timp fiecare din cazurile reglementate în acest articol (invaliditate gradul III, trece apoi în invaliditate gradul II, apoi în invaliditate gradul I și în final decedează) se naște cu ocazia fiecărei încadrări într-un nou grad de invaliditate, respectiv a decesului

- câte un drept nou pentru a beneficia de integralitatea despăgubirilor aferente acestuia sau

- dreptul la diferența dintre indemnizația acordată inițial pentru starea de invaliditate mai ușoară și cea reglementată pentru starea de invaliditate mai gravă, respectiv diferența dintre indemnizația pentru invaliditate gradul I și cea pentru deces.

II. Expunerea succintă a procesului:

- Cererea de chemare în judecată a fost formulată la data de 7 august 2013 de către reclamanta Sălăgean-Gâncean Emilia Raveca împotriva pârâtului Ministerul Apărării Naționale, solicitând despăgubiri în cuantum de 100 de solde de bază lunare brute pentru decesul soțului său ca urmare a participării la misiunea ISAF III din Afganistan în perioada 15.01-10.07.2007, cu dobânda aferentă.

- Cererea a fost înregistrată inițial pe rolul Curții de Apel Cluj sub nr. 964/33/2013, iar prin sentința civilă nr. 523/25.10.2013 s-a dispus declinarea competenței de soluționare în favoarea Tribunalului Bistrița Năsăud.

- Cauza a fost soluționată de Tribunalul Bistrița Năsăud în cadrul dosarului cu același număr prin sentința civilă nr. 480/F/10.03.2014, prin care au fost respinse ca neîntemeiate excepțiile inadmisibilității acțiunii și a prescripției dreptului material la acțiune, invocate de pârâtul Ministerul Apărării Naționale. S-a admis acțiunea precizată formulată de reclamanta Sălăgean-Gâncean Emilia Raveca împotriva pârâtului Ministerul Apărării Naționale, și în consecință:

- a fost obligat pârâtul să plătească reclamantei suma de 95.500 lei reprezentând despăgubiri-contravaloarea a 100 solde lunare de bază brute - actualizată cu indicele prețurilor de consum și dobânda legală aferentă, începând cu data de 7.08.2013 și până la plata efectivă
- a fost obligat pârâtul să plătească reclamantei suma de 1000 lei reprezentând cheltuieli de judecată.

- Pentru a pronunța această soluție, tribunalul a reținut, în esență, că acțiunea în pretenții este *admisibilă*, întrucât reparația pecuniară poate fi pretinsă doar de unul dintre succesori, desocotirea dintre aceștia, în cazul rezolvării favorabile, urmând a se realiza potrivit dreptului comun în materie. Pe de altă parte dreptul reclamat, despăgubire în caz de deces, se naște direct în persoana urmașilor defunctului (art. 5 din HG 846/20.09.1996), nesubzistând ipoteza afirmată de pârât a inexistenței dreptului în patrimoniul defunctului la data decesului acestuia cu consecința inaptitudinii, pentru acest motiv, a transmiterii lui către succesori.

- A mai reținut tribunalul că sesizarea instanței de judecată s-a făcut în termen legal. Aplicabile fiind art. 1 alin. 1 și art. 3 din Decretul-lege nr. 167/1958, contrazicerile dintre litiganți vizează momentul de la care acest termen începe să curgă, reclamanta susținând că termenul de prescripție curge de la data la care s-a produs faptul generator al dreptului, 31.08.2010-decesul soțului, iar pârâtul de la data emiterii Deciziei asupra capacității de muncă nr.

506/2.10.2008 prin care s-a făcut încadrarea militarului în gradul III de invaliditate. Primul punct de vedere a fost considerat corect, pretenția dedusă judecării vizând dezdăunarea pentru intervenirea decesului, nu a pierderii capacității de muncă.

- *Pe fond, s-a reținut că reclamanta Sălăgean-Gâncean Emilia Raveca este soția supraviețuitoare a militarului profesionist Sălăgean-Gâncean Florin Aurel, care a participat la mai multe misiuni în Angola, Kosovo, Afganistan, iar ultima misiune a avut loc în Afganistan în perioada 5 ianuarie 2007 – 30 iulie 2007. După întoarcerea din această ultimă misiune starea de sănătate a militarului s-a degradat treptat: inițial a fost încadrat în gradul III de invaliditate conform deciziei nr. 506/2.10.2008 reținându-se o deficiență locomotorie medie, iar ca dată a ivirii invalidității 09.09.2008, ulterior a fost încadrat în gradul II de invaliditate conform deciziei nr. 1010/aprilie 2009 reținându-se ivirea invalidității la data de 3.09.2008 fără a i se menționa cauza invalidității, prin decizia nr. 7/15.09.2009 s-a menținut aceeași dată a ivirii invalidității și s-a indicat drept cauză a invalidității „boală contractată în timpul și din cauza îndeplinirii obligațiilor militare”, apoi la data de 22 aprilie 2010 s-a emis decizia nr. 1197/2010 de încadrare în gradul I de invaliditate cu menținerea datei ivirii invalidității la 3.09.2008 și a cauzei bolii-contractată în timpul și din cauza îndeplinirii obligațiilor militare. La data de 31.08.2010 militarul profesionist a decedat, prin Decizia nr. A-2817/10 din 4.11.2010 a Comisiei de expertiză medico-militară de pe lângă Spitalul militar Cluj-Napoca concluzionând „deces prin boală apărută în timpul și din cauza îndeplinirii serviciului militar (misiune în cadrul forțelor internaționale de menținere a păcii în teatrul de operațiuni militare din Afganistan)”. Legătura de cauzalitate între bolile reclamantului, ce au generat și decesul, și misiunea din Afganistan a fost confirmată și prin raportul de expertiză medico-legală nr. 291/II/f/1 din 07.09.2012, probă științifică administrată în dosarul nr. 5041/112/2010* al Tribunalului Bistrița-Năsăud pe parcursul judecării căruia a decedat militarul reclamant, dosar finalizat prin sentința civilă nr. 407/2013, irevocabilă prin Decizia nr. 4090/2013 a Curții de Apel Cluj, prin care pârâtul Ministerul Apărării Naționale a fost obligat să plătească soției supraviețuitoare și fiicei soților echivalentul în lei al sumei de 60.000 euro cu titlu de despăgubiri aferente asigurării de persoane în teatrele de operații, al sumei de 20.000 euro cu titlu de daune morale, suma de 745,12 lei reprezentând contravaloarea medicamentelor prescrise defunctului militar și cheltuieli de judecată în sumă de 542 lei.*

Conform art.8 ind.5 al.1 lit.a din O.U.G. nr.82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat se acordă *"ajutoarele și despăgubirile în cuantumurile prevăzute de legislația în vigoare"*. Hotărârea Guvernului României nr. 846/1996 privind acordarea despăgubirilor pentru cazurile de invaliditate sau de deces produse cadrelor militare prin accidente, catastrofe sau alte asemenea evenimente intervenite în timpul și din cauza unor misiuni în cadrul forțelor internaționale destinate menținerii păcii ori constituite în scopuri umanitare (f.9-10) stabilește la art. 1 alin. d) și art. 5 că *despăgubirile ce se acordă pentru deces sunt de 100 solde de bază lunare brute și revin urmașilor legali*, iar art.1 din Legea nr. 70/1997 privind acordarea despăgubirilor pentru cazurile de invaliditate sau de deces produse gradaților și soldaților din Ministerul Apărării Naționale ca urmare a unor misiuni în cadrul forțelor internaționale destinate menținerii păcii ori constituite în scopuri umanitare stipulează la alin. 1 că „Gradații și soldații din Ministerul Apărării Naționale au dreptul la *despăgubiri* pentru cazurile de invaliditate produse *ca urmare a unor acțiuni militare, prin accidente, catastrofe sau alte asemenea evenimente*

intervenite în timpul și din cauza unor misiuni în cadrul forțelor internaționale destinate menținerii păcii ori constituite în scopuri umanitare, în condițiile și cuantumurile stabilite de Guvern pentru cadrele militare în activitate și la alin.2 că în caz de deces, despăgubirile se acordă celor îndreptățiți, potrivit legii". De asemenea, art. 20 alin.1 din Legea nr. 384/2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști dispune că: „Soldații și gradații profesioniști sau urmașii acestora, după caz, beneficiază de despăgubiri pentru cazurile de invaliditate ori de deces produse ca urmare a unor acțiuni militare, accidente, catastrofe sau alte asemenea evenimente, intervenite în timpul și din cauza serviciului militar sau a unor misiuni în cadrul forțelor internaționale destinate menținerii păcii ori constituite în scopuri umanitare, în condițiile stabilite de lege pentru cadrele militare în activitate. Despăgubirile se suportă din bugetul Ministerului Apărării Naționale ".

- Împotriva acestei hotărâri a formulat apel pârâtul Ministerul Apărării Naționale, subliniind că la întoarcerea în țară a defunctului din ultima misiune în afara țării, concluzia medicală, în fișa de control medical, a fost „Apt grupa 4", iar la rubrica neuropsihiatrie s-a făcut mențiunea „Normal clinic", nefiind consemnată nicio invaliditate survenită în urma participării la acțiunile militare.

La 31 iulie 2008, la mai mult de 1 an după întoarcerea din misiune, contractul defunctului cu Ministerul Apărării Naționale a încetat de drept, prin ajungere la termen.

În încercarea de a-l ajuta pe defunct, la mai mult de 2 ani de la întoarcerea din misiune și la peste 1 an de la data trecerii în rezervă, Spitalul Militar de Urgență Cluj-Napoca a emis, prin Secția de Psihiatrie, certificatul medical cu nr.A-1569/2 din 3 septembrie 2009, fiind declarat inapt pentru serviciul militar.

Ulterior, în data de 31.08.2010 acesta a decedat în localitatea Mangalia, iar conform Deciziei medicale nr. A-2817/10 din 04.11.2010, comisia de expertiză de pe lângă Spitalul militar Cluj-Napoca a stabilit că există legătură de cauzalitate între deces și misiunea din Afganistan.

Consideră pârâtul apelant că instanța de fond greșit a respins excepția prescripției dreptului material la acțiune, întrucât dreptul la despăgubire s-a născut în momentul îndeplinirii cumulative a următoarelor condiții:

- invaliditatea să se fi produs ca urmare a unor acțiuni militare;
- încadrarea într-un grad de invaliditate să fi fost certificată printr-o decizie medicală. Cum cea de-a doua condiție a survenit în 02.10.2008, rezultă că dreptul la despăgubire s-a născut la 02.10.2008. Întrucât despăgubirile nu au fost solicitate nici de defunct și nici de reclamantă în interiorul termenului general de prescripție, până în 02.10.2011, devin aplicabile dispozițiile art. 1 alin. (1) și art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

Critică soluția instanței de fond sub aspectul respingerii excepției în admisibilității acțiunii întrucât în raport de dispozițiile art. 1 alin. 2 din Legea 70/1997 și art. 5 din H.G.846/1996, despăgubirile se plătesc urmașilor legali (deci tuturor urmașilor legali nu doar unui singur urmaș) și „potrivit legii", fiind necesară corelarea cu dispozițiile legale în materia dreptului succesoral.

Ca atare, instanța în mod greșit a considerat că despăgubirile pot fi solicitate în totalitate de către un singur succesor, cu atât mai mult cu cât obligația este divizibilă. Fiica defunctului avea și are posibilitatea de a solicita acordarea despăgubirilor ce i se cuvin de la debitorul obligației de despăgubire, nu de la mama sa.

Cu privire la al doilea aspect de inadmisibilitate, consideră (în corelare cu aspectele invocate cu privire la prescripție) că acțiunea este inadmisibilă, întrucât dreptul la despăgubiri nu exista în masa succesorală la momentul deschiderii moștenirii, nefiind transmis urmașilor defunctului.

Consideră că instanța de fond în mod eronat a considerat că pretenția dedusă judecății este legală și temeinică, întrucât pentru ca reclamanta să poată beneficia de despăgubiri ca urmare a decesului soțului, trebuie ca decesul să se fi produs în timpul și din cauza (condiții cumulative) unor misiuni în afara țării.

- *Împotriva hotărârii a declarat apel și reclamanta*, arătând că admiterea acțiunii s-a făcut fără să țină cont de actualizarea făcută prin precizarea de acțiune în sensul majorării pretențiilor de la suma de 95500 lei la suma de 105708,95 lei.

III. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea problemei de drept:

- *Ministerul Apărării Naționale*, în ședința publică din 20 octombrie 2014 a arătat că fiind vorba de o chestiune de drept nouă, este oportună sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri preliminare pentru aspectele invocate.

Totodată, prin punctul de vedere depus în scris la dosar la data de 21 octombrie 2014 a arătat:

1. Referitor la primul aspect pus în discuție, consideră că indiferent dacă dreptul se naște direct în patrimoniul urmașilor legali sau în patrimoniul succesoral cules de urmași în calitatea lor de succesori, despăgubirile în caz de deces se datorează tuturor urmașilor legali care au acceptat expres sau prin acte de folosință moștenirea, nu doar unora sau unuia dintre aceștia. Distribuția acestor sume se poate face numai proporțional cu cota parte cuvenită fiecăruia, așa cum reiese și din certificatul de moștenitor.

O acțiune în instanță întemeiată pe dispozițiile art. 5 din HG 846/1996 poate fi introdusă de toți moștenitorii legali sau de fiecare în parte, numai pentru cota parte cuvenită fiecăruia potrivit legii.

2. Referitor la al doilea aspect pus în discuție, consideră că, în situația persoanelor prevăzute la art. 1 din HG 846/1996 nu se naște câte un drept nou, cu ocazia încadrării în grade diferite de invaliditate, ci se naște doar dreptul la diferența dintre indemnizația cuvenită pentru starea de invaliditate mai ușoară și cea reglementată pentru starea mai gravă sau deces.

- *Reclamanta*, prin apărătorul ales, în ședința publică din 20 octombrie 2014 a apreciat că nu este necesară sesizarea Curții pentru că prin greșita redactare a art. 1 din HG 846/1996 se conferă practic capacitate de folosință unei persoane decedate, această eroare gravă fiind apoi îndreptată prin art. 5 conform căruia indemnizația se acordă la cerere succesorilor. Dacă militarul ar fi ajuns în grade de invaliditate și ar fi beneficiat de despăgubiri era o altă situație, însă acesta a decedat și drepturile aparțin succesorilor. Răspunde instanței că în opinia sa sintagma „se acordă despăgubiri” la care se referă art. 1 din actul normativ indicat se identifică cu sintagma „se plătesc” la care se referă art. 5 iar indemnizația de deces se acordă la solicitarea moștenitorilor care au efectuat cheltuielile de înmormântare, fiind un drept divizibil, iar dacă moștenitorii nu se înțeleg (ceea ce nu este cazul) aceștia pot recurge la instanța de judecată. Practic reclamanta se află în situația unei gestiuni de afaceri pentru fiica ei. S-a arătat de reprezentantul reclamantei că este vorba de un drept care s-a născut ca urmare a decesului și astfel el nu poate să apară ca un drept succesoral. Nu apreciază oportună sesizarea ÎCCJ deoarece chestiunile invocate pot fi dezlegate de instanța care judecă fondul cauzei.

IV. Punctul de vedere al instanței de trimitere asupra problemei juridice supusă interpretării este în sensul că indemnizația de deces se naște direct în patrimoniul urmașilor legali, în acest sens fiind interpretarea dispozițiilor art. 1 coroborat cu art. 5 din H.G. nr. 846/1996.

Cu privire la cea de-a doua chestiune, membrii completului sunt în divergență la momentul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu prezenta, punctele de vedere fiind

- într-un caz că dreptul la despăgubiri reglementat de art. 1 din HG nr. 846/1996 este unic în sensul că se acordă o singură dată, în raport de starea inițială „produsă ca urmare a unor acțiuni militare....”, fără a avea relevanță trecerea ulterioară într-un alt grad de invaliditate sau eventualul deces, respectiv,

- în al doilea caz, că în ipoteza unei persoane din categoria celor vizate care parcurge în timp fiecare din cazurile reglementate în acest articol (invaliditate gradul III, trece apoi în invaliditate gradul II, apoi în invaliditate gradul I și în final decedează) se naște cu ocazia fiecărei încadrări într-un nou grad de invaliditate, respectiv a decesului, câte un drept nou pentru a beneficia de integralitatea despăgubirilor aferente acestuia.

Considerentele ce stau la baza primei opinii sunt deduse din textul art. 1 din H.G. nr. 846/1996, unde se arată că despăgubirile se datorează pentru cazurile de invaliditate sau de deces produse ca urmare a unor acțiuni militare, prin accidente, catastrofe sau alte asemenea evenimente intervenite în timpul și din cauza unor misiuni în cadrul forțelor internaționale destinate menținerii păcii ori constituite în scopuri umanitare.

În această opinie, se apreciază că sintagma „intervenite în timpul și din cauza unor misiuni” trebuie interpretată ca subliniind legătura necesară și directă între starea de invaliditate/deces și acțiunile militare, în sensul că dreptul la despăgubiri se leagă de situația creată în cadrul acțiunii militare, nefiind în intenția legiuitorului ca în cazul unei eventuale agravări a situației în timp, prin simpla trecere a timpului, să se nască un nou drept la o nouă despăgubire. Fiind un drept la măsuri de protecție reglementate de stat pentru persoane cărora le-a fost afectată integritatea corporală/viața pe teatrele de luptă internaționale, interpretarea nu se poate face în defavoarea celui ce se obligă, prin extinderea acesteia la situații pe care legiuitorul nu le-a avut în vedere (anume, la situația agravării stării de sănătate în timp), cu atât mai mult cu cât acest set de măsuri de sprijin se încadrează într-un ansamblu de măsuri mult lărgit, constând din acordarea daunelor materiale aferente contractului de asigurare de viață și accidente, a indemnizației lunare pentru urmați în temeiul O.U.G. nr. 82/2006, a pensiei de urmaș în temeiul Legii nr. 164/2001, a bursei de studiu pentru urmaș, ca și din faptul angajării soției defunctului ca ofițer în cadrul armatei.

Eventual, s-ar putea accepta a se considera că din dreptul aferent stării mai grave de invaliditate să se deducă despăgubirea aferentă stării anterioare de invaliditate, agravarea dând eventual naștere la dreptul la diferența dintre despăgubirile prevăzute pentru cele două stări de invaliditate, respectiv la diferența dintre despăgubirile aferente invalidității și cele pentru deces.

Considerentele ce susțin a doua opinie sunt în sensul că nefiind făcută o distincție de către legiuitor, aceasta nu poate fi făcută nici de către interpret, în sensul că în măsura în care legiuitorul a reglementat patru tipuri de despăgubiri, fără a limita acordarea acestora la un singur tip, nu se poate restrânge acordarea lor în sensul propus în prima interpretare.

În această opinie, pentru obținerea beneficiului despăgubirilor este necesară stabilirea legăturii de cauzalitate între starea de invaliditate și

activitatea desfășurată în timpul misiunii, chiar dacă apariția și constatarea stării de invaliditate are loc ulterior reîntoarcerii din misiune.

2. redarea oricăror alte norme de drept interne apreciate a fi relevante pentru analiză:

LEGE nr. 384 din 10 octombrie 2006 (actualizată) privind statutul soldaților și gradaților profesioniști

ART. 20

(1) Soldații și gradații profesioniști sau urmașii acestora, după caz, beneficiază de despăgubiri pentru cazurile de invaliditate ori de deces produse ca urmare a unor acțiuni militare, accidente, catastrofe sau alte asemenea evenimente, intervenite în timpul și din cauza serviciului militar sau a unor misiuni în cadrul forțelor internaționale destinate menținerii păcii ori constituite în scopuri umanitare, în condițiile stabilite de lege pentru cadrele militare în activitate. Despăgubirile se suportă din bugetul Ministerului Apărării Naționale.

(2) Cuantumul despăgubirilor prevăzute la alin. (1) se stabilește prin hotărâre a Guvernului.

ART. 21

Soldații și gradații profesioniști care participă la îndeplinirea unor misiuni în afara teritoriului statului român beneficiază de asigurări de viață și de sănătate, potrivit reglementărilor în vigoare și ordinului ministrului apărării.

ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ nr. 82 din 25 octombrie 2006 (actualizată) pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat (este redată varianta anterioară modificării prin Legea nr. 150/2014, întrucât este cea aplicată în situația reclamantei)

ART. 8[^]2

(1) Personalul armatei prevăzut la art. 2 lit. c) și d) beneficiază și de acordarea unei indemnizații lunare de invaliditate, astfel:

a) pentru marii mutilați, 2,5 solde de grad și de funcție, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent, sau, după caz, 2,5 salarii medii brute;

b) pentru gradul I de invaliditate, 2 solde de grad și de funcție, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent, sau, după caz, 2 salarii medii brute;

c) pentru gradul II de invaliditate, 1,5 solde de grad și de funcție, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent, sau, după caz, 1,5 salarii medii brute;

d) pentru gradul III de invaliditate, o soldă de grad și de funcție, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent, sau, după caz, un salariu mediu brut.

(2) Indemnizațiile de invaliditate acordate cadrelor militare, soldaților și gradaților voluntari, precum și personalului civil, în condițiile alin. (1), reprezintă forme de sprijin cu destinație specială.

(3) Personalului civil i se acordă despăgubiri pentru cazurile de invaliditate sau de deces produse în timpul și din cauza serviciului militar, în condițiile stabilite de lege pentru soldații și gradații voluntari.

(4) Cadrele militare, soldații și gradații voluntari, precum și personalul civil invalid pot cumula indemnizația de invaliditate cu pensia sau solda/salariul

obținut, în cazul în care își desfășoară activitatea ca angajați, sau cu veniturile suplimentare realizate prin activități în scop lucrativ.

(5) Condițiile de acordare a drepturilor prevăzute la alin. (1) și (2) se stabilesc prin norme metodologice aprobate de ministrul apărării.

ART. 8³

(1) Personalul armatei rănit în cadrul acțiunilor militare beneficiază, pe lângă celelalte drepturi stabilite conform legii, de o indemnizație lunară în cuantum de 2 solde de grad și de funcție, la minim, corespunzătoare gradului de sublocotenent sau, după caz, de 2 salarii medii brute.

(2) Indemnizația prevăzută la alin. (1) se acordă de la data producerii afecțiunilor fizice dobândite ca urmare a acțiunilor de luptă, accidentelor, catastrofelor și altor asemenea evenimente intervenite din cauza participării la acțiuni militare, până la data stabilirii situației medico-militare.

ART. 8⁵

(1) Urmașii personalului armatei decedat ca urmare a participării la acțiuni militare beneficiază de următoarele drepturi:

a) ajutoarele și despăgubirile în cuantumurile prevăzute de legislația în vigoare;

b) o indemnizație lunară egală cu solda lunară brută/salariul de bază brut pe care cel decedat l-a avut la data producerii evenimentului care a cauzat decesul, care se actualizează potrivit legii, pentru urmașii soldaților și gradaților voluntari, precum și ai personalului civil, care nu realizează venituri din salarii sau din activități independente, indiferent de numărul acestora.

c) închirierea și cumpărarea, cu prioritate, de locuințe din fondul de locuințe sociale al administrației publice;

d) folosirea centrelor de refacere a capacității de muncă, sanatoriilor, căminelor de garnizoană, cluburilor militare și altor facilități recreative și sportive, în condițiile stabilite pentru personalul armatei;

e) asigurarea, în mod gratuit, a locurilor de înhumare în cimitirele militare și civile;

f) asistență medicală gratuită în instituțiile medicale militare sau publice și asigurarea de medicamente gratuite, atât pentru tratamentul ambulatoriu, cât și pe timpul spitalizării, în condițiile stabilite pentru personalul armatei;

g) asistență psihologică, asigurată gratuit, de către structurile Ministerului Apărării;

h) transferarea sau înscrierea la/în instituțiile militare de învățământ a copiilor soldaților și gradaților voluntari, precum și ai personalului civil, în aceleași condiții prevăzute pentru copiii cadrelor militare decedate;

i) acordarea de către Ministerul Apărării a burselor de studii pentru copiii persoanelor decedate, pe durata studiilor în instituții civile de învățământ, în condițiile stabilite prin ordin al ministrului apărării;

j) încadrarea soțului supraviețuitor în rândul personalului militar, în condițiile legii.

(2) În situația în care nu există urmași, dacă cel decedat era singurul susținător al părinților săi, aceștia vor beneficia de jumătate din indemnizația stabilită potrivit prevederilor alin. (1) lit. b).

3. Cât privește jurisprudența instanțelor în materie, nu s-au găsit spețe relevante sub acest aspect.

DISPUNE

Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în procedura reglementată de art. 519 și urm. NCPC, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept :

- 1- dacă, în interpretarea dispozițiilor art. 1 din HG nr. 846/1996 coroborat cu dispozițiile art. 4 și 5 din HG se poate considera că dreptul la indemnizația pentru deces, de 100 de solde, se naște direct în patrimoniul urmașilor legali sau este un drept ce aparține patrimoniului succesoral, cules de urmași în calitatea acestora de succesori;
- 2- dacă, în interpretarea dispozițiilor art. 1 din HG nr. 846/1996 se poate considera că :
 - a. dreptul la despăgubiri, aici reglementat, este unic în sensul că se acordă o singură dată, în raport de starea inițială „produsă ca urmare a unor acțiuni militare...”, fără a avea relevanță trecerea ulterioară într-un alt grad de invaliditate sau eventualul deces;
 - b. în ipoteza unei persoane din categoria celor vizate care parcurge în timp fiecare din cazurile reglementate în acest articol (invaliditate gradul III, trece apoi în invaliditate gradul II, apoi în invaliditate gradul I și în final decedează) se naște cu ocazia fiecărei încadrări într-un nou grad de invaliditate, respectiv a decesului
 - câte un drept nou pentru a beneficia de integralitatea despăgubirilor aferente acestuia sau
 - dreptul la diferența dintre indemnizația acordată inițial pentru starea de invaliditate mai ușoară și cea reglementată pentru starea de invaliditate mai gravă, respectiv diferența dintre indemnizația pentru invaliditate gradul I și cea pentru deces.

Suspendă judecata cauzei de față până la pronunțarea hotărârii preliminare de ÎCCJ.

Data și pronunțată în ședința publică din 20 octombrie 2014.

PREȘEDINTE

JUDECĂTOR

GREFIER

Red., dact.
12.11.2014